

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14^{ΟΣ} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ
«ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ – ΕΝΕΝΗΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Α΄. ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ ΣΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α΄1. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Ο λόγος ανάγκη της ψυχής Γ΄ Γυμνασίου:

Ενότητα: Διακρίσεις, Ανισότητες – Κοινωνικοί Αγώνες

«Σημείο Αναγνωρίσεως», σελ. 60

Α΄2. ΛΥΚΕΙΟ

Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης για την Τρίτη Λυκείου:

«Χαίρε ποτέ», σελ. 333

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Γ΄ Λυκείου:

«Άωρα και παράωρα», σελ. 93

Β΄. ΑΛΛΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ

Β΄1. ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

«Μια μετέωρη κυρία»

Βρέχει...

Μία κυρία εξέχει στη βροχή

μόνη

πάνω σ' ένα ακυβέρνητο μπαλκόνι.

Κι είναι η βροχή σαν οίκτος

κι είναι η κυρία αυτή

σαν ράγισμα στη γυάλινη βροχή.

Το βλέμμα της βαδίζει στη βροχή,

βαριές πατημασιές καημού
τον βρόχινό του δρόμο
γεμίζοντας. Κοιτάζει...
Κι όλο αλλάζει στάση,
σαν κάτι πιο μεγάλο της,
ένα ανυπέρβλητο,
να 'χει σταθεί
μπροστά σ' εκείνο που κοιτάζει.
Γέρνει λοξά το σώμα
παίρνει την κλίση της βροχής
—χοντρή σταγόνα μοιάζει—
όμως το ανυπέρβλητο μπροστά της πάντα.
Κι είναι η βροχή σαν τύψη.
Κοιτάζει...
Ρίχνει τα χέρια έξω απ' τα κάγκελα,
τα δίνει στη βροχή,
πιάνει σταγόνες
φαίνεται καθαρά η ανάγκη
για πράγματα χειροπιαστά.
Κοιτάζει...
Και, ξαφνικά,
σαν κάποιος να της έγνεψε «όχι»,
κάνει να πάει μέσα.
Πού μέσα —
μετέωρη ως εξέχει στη βροχή
και μόνη
πάνω σ' ένα ακυβέρνητο μπαλκόνι.

Από τη συλλογή *Επί τα ίχνη* (1963)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 85-86.

«Η περιφραστική πέτρα»

Μίλα.
Πες κάτι, οτιδήποτε.
Μόνο μη στέκεις σαν ατσάλινη απουσία.
Διάλεξε έστω κάποια λέξη,
που να σε δένει πιο σφιχτά
με την αοριστία.
Πες:
«άδिका»,
«δέντρο»,
«γυμνό».

Πες:

«θα δούμε»,
«αστάθμητο»,
«βάρος».

Υπάρχουν τόσες λέξεις που ονειρεύονται
μια σύντομη, άδετη, ζωή με τη φωνή σου.

Μίλα.

Έχουμε τόση θάλασσα μπροστά μας.

Εκεί που τελειώνουμε εμείς
αρχίζει η θάλασσα.

Πες κάτι.

Πες «κύμα», που δεν στέκεται.

Πες «βάρκα», που βουλιάζει
αν την παραφορτώσεις με προθέσεις.

Πες «στιγμή»,
που φωνάζει βοήθεια ότι πνίγεται,
μην τη σώζεις,

πες

«δεν άκουσα».

Μίλα.

Οι λέξεις έχουν έχθρες μεταξύ τους,
έχουν τους ανταγωνισμούς:
αν κάποια απ' αυτές σε αιχμαλωτίσει,
σε ελευθερώνει άλλη.

Τράβα μία λέξη απ' τη νύχτα
στην τύχη.

Ολόκληρη νύχτα στην τύχη.

Μη λες «ολόκληρη»,

πες «ελάχιστη»,

που σ' αφήνει να φύγεις.

Ελάχιστη

αίσθηση,

λύπη

ολόκληρη

δική μου.

Ολόκληρη νύχτα.

Μίλα.

Πες «αστέρι», που σβήνει.

Δεν λιγοστεύει η σιωπή με μια λέξη.

Πες «πέτρα»,

που είναι άσπαστη λέξη.

Έτσι, ίσα ίσα,
να βάλω έναν τίτλο
σ' αυτή τη βόλτα την παραθαλάσσια.

Από τη συλλογή *Το λίγο του κόσμου* (1971)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 203-205.

«Συνέντευξις»

Φυσικά και ονειρεύομαι.
Ζει κανείς μόνο μ' ένα ξερό μισθό;

Πόσο συχνά;
Κάθε που εγκαταλείπουν συχνότατα όλοι.

Επηρεάζουν τους απόντες τα όνειρά σας;
Βέβαια. Το ξανασκέφτονται καλά
και μάλλον μετανιώνουν οριστικά τους όλοι.

Είναι ελεύθερα η είσοδος;
Όχι εντελώς. Ζητάω την άδεια του ονείρου
πριν ελπίσω. Μου την δίνει εν γένει
μαζί με κάποιες οδηγίες αυστηρές.
Να πιστέψω δίχως ν' αγγίξω
να μη μιλήσω διόλου στον καπνό
γιατί είναι υπνοβάτης και θα πέσει
μόνο δια του βλέμματος ν' αφήσω
το αίτημά μου στην κρεμάστρα
ό,τι μου δοθεί να το δεχτώ
κι ας μην έχει καμιά ομοιότητα
μ' αυτό που ζωγραφίζει η έκκλησή μου —
θα την επανέβρει μόλις ξαναχαθεί.

Ένα μόνο δεν μου δίνει το όνειρο.
Το όριο. Ως που να κινδυνέψω.
Γιατί τότε πια δεν θα ήταν όνειρο,
Θα 'ταν γεράματα.

Από τη συλλογή *Η εφηβεία της λήθης* (1994)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 420-421.

«Τα εύρετρα»

Τα ξεφύλλιζες, κοντοστεκόσουν κάθε τόσο
διάβαζες τάχα κάτι σε διαπερνούσε
αδιάβαστες κρυφογελούσαν οι σελίδες.

Μετά τα ζύγιασες όλα στη χούφτα σου
σαν να ήταν κέρματα
χοντρικά τα εκτίμησες
ουκ ολίγα είπες
έκπληκτος πώς τ' απέκτησες με ρωτάς.

Υποκριτή, γραμμή δεν διάβασες
αλλιώς θα το 'βλεπες
το γράφω εδώ μέσα πρώτο πρώτο:
τα εύρετρα είναι
εσύ μου τα έδωσες
επειδή σε βρήκα

σε μέτρησα κι ήσουν πολλά
ξαναμετρώ κι ήσουν αλλιώς
τ' άφησα να είσαι κι απ' τα δύο
δεν σου αφάιρεσα ούτε μία
απ' τις χιλιάδες ωραιότητες που είχες
ούτε μισή απ' τις πολύτιμες ασκήμιες σου,
κόσμε.

Από τη συλλογή *Τα εύρετρα* (2010)

Β'2. ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

«Ουτοπίες»

Καθ' οδόν
(7 και 30' πρωινή προς εργασία)
συναντώ τον Μάρτιο
ευδιάθετον,
υπαινιγμών πλήρη
περί ανοίξεως και λοιπά.

Αναβάλλω την υπόστασή μου,
ανακόπτω τη σύμβασή μου
με το χειμώνα,
και διασπείρομαι σε χώμα.

Μια μικρή γη φυσική συντελούμαι,
ξαπλωμένη, απλωμένη
απέναντι στο
καθ' όλα σύμφωνο
σύμπαν.
Φυτεύομαι άνθη,
ανθίζω συναισθήματα,
και είμαι πολύ καλά
εις άπλετον προορισμόν
και τοποθέτησιν.

«Απαγορεύεται η άνοιξις!»
ξάφνου μια πινακίδα – σύννεφο
απειλεί. Αμέσως
μια βροχή άρχισε κι έλεγε
εις βάρος της ανοίξεως
και εις βάρος μου,
ένας δύσθυμος άνεμος
μου κατάσχει τα άνθη,
μου κατάσχει τα συναισθήματα
και μ' οδηγεί στο Γραφείο.

Παράβασις, λοιπόν, βαρεία,
και μάλιστα καθ' οδόν,
από κυρία σχεδόν ώριμη,
με οικογενειακές υποχρεώσεις,
και πολυετή θητείαν
εις Δημοσίαν θέσιν
και χειμώνες.

Από τη συλλογή *Ερήμην* (1958)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 59-60..

«Τα δεμένα»

Η θάλασσα του Σκαρμαγκά είναι δεμένη,
πηχτή. Από τα πετρελαιοφόρα
βγαίνει μαύρος καπνός ακινησίας.
Ας πούμε πως υπάρχουν.

Η διαδρομή ξεχειλώνει κρεμασμένη στο βλέμμα.
Λερώνει τους απάνω δρόμους ένα βρώμικο σύννεφο,
η καθαρή ψυχή κάτω αναβάλλεται πάλι.

Ας πούμε πως υπάρχουν.

Το άλογο θα μείνει δεμένο στο δέντρο.
Στο μυαλό μου πολλοί τέτοιοι κόμπτοι,
πολλά τέτοια δεσίματα.
Ας πούμε πως υπάρχουν.

Στου αυτοκινήτου τον καθρέφτη
κοιτάζεται ένα ξεροπήγαδο.
Στη γη εδώ-εκεί κάτι φρεσκοσκαμμένο.
Η ίδια φροντίδα
για τους νεκρούς και για τους σπόρους.
Η γη αναρριγεί.
Ας πούμε πως υπάρχουν.

Στις Μυκήνες επιφωνήματα και τάφοι.
Πέτρα βασανισμένη από τη φήμη.
Πάθη από τζάκι και γι' αυτό αξιοθύμητα.
Στα δικά μας τα πάθη
δεν θα 'ρθει κανείς επισκέπτης,
τα περιμένει η λήθη, πεινασμένη πάντα.
Ας πούμε πως υπάρχουν.

Στο Ναύπλιο άλλο ένα πλοίο λευκό.
Όχι απόλυτα πλοίο κι όχι απόλυτα λευκό.
Ας πούμε πως υπάρχουν.

Αφήσαμε τα διφορούμενα
και μπήκαμε σε καλαμιές,
σε λεμονιές και κυπαρίσσια.
Εικόνα οπωροφόρα – σε ποτίζω.
Ας πούμε πως υπάρχουν

Μακριά στην ανηφόρα
κοντανασαίνει ένας μαύρος σιδηρόδρομος.
Σαν γλιτωμός που ξεκουρδίστηκε.
Ας πούμε πως υπάρχουν.
Όπως το πολύ νερό σε μέρη ακατοίκητα,
όπως το καλό σημάδι σε πουλιά βαλσαμωμένα.
Περιττά.

Από τη συλλογή *Το λίγο του κόσμου* (1971)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 136-137.

«Ο Πληθυντικός Αριθμός»

«Ο έρωτας,
όνομα ουσιαστικόν
πολύ ουσιαστικόν,
ενικού αριθμού,
γένους ούτε θηλυκού ούτε αρσενικού,
γένους ανυπεράσπιστου.
Πληθυντικός αριθμός
οι ανυπεράσπιστοι έρωτες.

Ο φόβος,
όνομα ουσιαστικόν,
στην αρχή ενικός αριθμός
και μετά πληθυντικός:
οι φόβοι.
Οι φόβοι
για όλα από δω και πέρα.

Η μνήμη,
κύριο όνομα των θλίψεων,
ενικού αριθμού,
μόνον ενικού αριθμού
και άκλιτη.
Η μνήμη, η μνήμη, η μνήμη.

Η νύχτα,
όνομα ουσιαστικόν,
γένους θηλυκού,
ενικός αριθμός.
Πληθυντικός αριθμός
οι νύχτες.
Οι νύχτες από δω και πέρα.»

Από τη συλλογή *Το λίγο του κόσμου* (1971)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η΄ Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 123-124.

«Ελάνθανε»

Ότ' ήμουνα ένας άνθρωπος
που όλο με σκυμμένο το κεφάλι
με περπατάγανε οι δρόμοι,
αυτό πράχθηκε φανερά σας.
Σας το αφήνω. Απάνω του λοιπόν,
αποκεφαλίστε το,
μοιράστε το σ' όσες υποτιμήσεις θέλετε
—πως γην και ύδωρ έδωσα σε φόβους
και σήκωσε κεφάλι η ηττοπάθεια—,
ρίξτε το ολόκληρο
σ' όσες αδιαφορίες σας κι άλλο πεινάνε,
πετάξτε το σε δυο παλιογραμμούλες τύμβο.

Όμως πως σκύβοντας
ατένιζα ουρανό,
αυτό δεν θα τ' αγγίξετε.
Επράχθηκε κρυφά σας,
το έκρυψα καλά
στην ασφαλή του κεφαλιού μου
τη λιμοκτόνα στάση.

Σκύβοντας ουρανό ατένιζα.
Που έφτιαξα από πτώσεις.
Μαζεύοντας σπυρί—σπυρί
ό,τι δεν αφομοίωνε το ύψος.

Έζησα,
τεντωμένο δίχτυ από κάτω,
να συγκρατώ, να περισώζω
λογής-λογής διάττοντες αυτοκτόνους,
τα φωτεινά τους υπολείμματα,
εκεί που όλο και χάνει ύψος,
όλο και πιο πολύ αποχρυσώνεται
της μολυβιάς τους η κραυγή
και λυπηρά απολεπταίνει η αιχμή
της εξαφάνισής τους.

Έζησα,
τεντωμένο δίχτυ από κάτω,
να σώζω λυπηρότητες,
κραυγών αποχρυσώσεις,
αιχμών τα φωτεινά υπολείμματα,
εξαφανίσεων αιχμές.

Έζησα,
συνταιριάζοντας τις πτώσεις
με τις παράταιρες αιτίες τους,
για να μην πάει χαμένο το χαμένο.

Αυτό δεν θα τ' αγγίξετε.
Είναι από εύφλεκτο εγώ,
θα με τινάξει όλη στον αέρα σας.

Από τη συλλογή *Το τελευταίο σώμα μου* (1981)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η' Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 218-219.

«Passe-partout»

Ανοίγω τα παράθυρα της φωτογραφίας
ν' αεριστεί. Έμεινε καιρό κλεισμένη
όπως πολλά εξοχικά παρελθόντα.

Είσαι στο μπαλκόνι. Με την καλή παλιά σου
στάση· όρθιος· φοράς την έγχρωμη επίγεια
εφαρμοστή στολή των επιπέδων: μια κεραμιδένια
στέγη το φουσκωτό μπουφάν του πεύκου,
μπαλωμένο μ' ενδιάμεση θάλασσα
στα μέρη που σκιστήκαν τα κλαδιά
παίζοντας με δυνατούς ανέμους.
Είναι σε παλίρροια τα περιβόλια
έχουν ανέβει ως τα τηλεγραφόξυλα
και κρέμονται λεμόνια στα καλώδια
άγουρα εορταστικά γλομπάκια.

Κάνεις υποστολή ηλίου.
Ανεβάζεις την τέντα συνθλίβοντας
πάνινα λουλούδια. Ανυπόμονος περιστρέφεις
την κίνηση σαν να 'ναι ο ίσκιος το δυσεύρετο.

Ως εδώ λογικά συμπεριφέρεται η φωτογραφία.

Όσπου εμφανίζομαι εγώ, παρανοϊκά νεόφερτη
στην εικόνα· σαν με πλαστικήν αφαίρεση.
Ενώ ήμουν μαζί σου εξαρχής
κοινοκτήμων της παλίρροιας και των περιβολιών,
λίγο πιο πίσω από σένα καθισμένη
σ' ένα πολύ αναπνευστικό pliant, μειδιάμά μου
μοιάζει τώρα

σαν μόλις να προστέθηκα στη φωτογραφία.
Με σημερινό το πρόσωπό μου, μαύρο βλέμμα
μακρύ, σέρνεται η ουρά του χάμω στο μπαλκόνι,
λες πως κάλεσε εμένα το επίσημο σκοτάδι.
Τείνομαι άπνους σαν να θέλω
να σε απομακρύνω από την τέντα
μη σου πέσει κι άλλο
νταμάρι ίσκιου απάνω σου.
Αρκετά ανήλιος έγινες.

Πως ενημερώθηκε η φωτογραφία.
Χρόνος αληθινός σε χρόνο χάρτινο πως μπήκε.
Με ποια οικειότητα η οδύνη
μίλησε στην απάθεια των άψυχων.
Άραγε τι βαθύτερο να είναι αυτά τα άψυχα.
Μήπως τίποτα ζωές προηγούμενες εμψύχων
που με την πρώτη επώδυνη ευκαιρία
υποτροπιάζουν;

Από τη συλλογή *Χαίρε ποτέ* (1988)
Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Η΄ Έκδοση, Ίκαρος, 2011, σσ. 373-374.